

Krudttønden

Foto: Cath Alexandrine Danneskiold-Samsøe

Lessons Learned ?

Vi skylder ofrene fra Krudttønden og den jødiske Synagoge, at vi som samfund evaluerer i dybden og anvender "lessons learned" fremadrettet

Af Niels Johan Juhl-Nielsen, seniorrådgiver

Grundlæggende værdier i samfundet blev antastet i dagene 14. og 15. februar 2015. Som mødedeltager i Krudttønden blev min grundlovssikrede ret til forsamlingsfrihed og ytringsfrihed krænket.

Konkret hedder det, som en udbygning af Grundlovens §77 om ytringsfrihed, i §79: "*Borgerne har ret til uden forudgående tilladelse at samle sig ubevæbnede (.....)*". Den grad af sikkerhedsbeskyttelse, som myndighederne forud havde prioriteret for mødet, forhindrede ganske vist, at en 22-årig dansk gerningsmand fik ram på mødets hovedtaler, men han nedlagde en mødedeltager og sårede to betjente inden han forlod Østerbro og sidst på aftenen ombragte en dørvogter og sårede to betjente ved den jødiske synagoge i indre by.

Ytringsfrihed – en af den robuste borgers grundværdier!

Jeg havde på nettet nogle uger i forvejen set et møde med Inna Shevchenko annonceret til at finde sted i Krudttønden, lørdag den 14. februar 2015. Mødets overskrift var Kunst, blasfemi og ytringsfrihed. Ud over Inna Shev-

chenko, leder af feministgruppen FEMEN, kendt for sine nøgenaktioner foran blandt andet kirker og moskeer, var også Agnieszka Kolek indlægsholder, billedkunstner og kurator for Passion for Freedom Arts Festival. Kolek er født i Polen og bor i dag i London. Endelig deltog også Lars Vilks, Muhammedtegner og kunsthistoriker, i hvis navn (Lars Vilks Kommiteen) mødet var arrangeret. Lars Vilks figurerer på Al Quedas dødsliste (dusør 150.000 dollars).

I annonceringen bemærkede jeg disse linier, som jeg læste flere gange: "Der er altid skærpet sikkerhed, når Lars Vilks optræder ved et offentligt arrangement. Medbring ID. Ingen store tasker tilladt. Sikkerhedstjek før indgang til salen".

Jeg cyklede ud til Krudttønden lige ved Østerbro Stadion lidt i god tid før mødets start kl. 15. Ved ankomsten bemærkede jeg, at nogle af indlægsholderne blev interviewet ude foran glasfacaden. Jeg bemærkede ikke noget politi, før jeg kom indenfor i Krudttøndens entré med reception og bar, hvor jeg først identificerede mig med ID, dernæst blev

registreret som mødedeltager og endelig betalte for min deltagelse. Politiet visiterede mig, som det sker i lufthavne. Hilste på et par bekendte, da jeg bliver kontaktet af en civilbetjent, som ville forsikre sig om, at jeg nu også var blevet tjekket, hvad den uniformerede betjent kunne bekræfte jeg var. Bemærker i baggrunden nogle "høje flotte fyre" og ræsonnerer som noget betryggende, at det da måtte være PET-folk.

Går så ind gennem mødelokalet med ca. 40 deltagere sidende ved små borde og finder mig et ledigt sæde i lokalets fjerneste hjørne, hvorfra jeg kan se hele panelet på podiet med talerne. Efter nogle minutter tager arrangørerne ordet med velkomst og introduktion, herunder den franske ambassadør i Danmark, som i en varm henvendelse til forsamlingen takker for den danske støtte efter terrorhandlingen mod Charlie Hebdo den 7. januar.

Mødeleder Helle Merete Brix giver ordet til Inna Shevchenko, som indleder med at fortælle om sit første besøg hos redaktionen af Charlie Hebdo, da der lyder ca. 30 skud udenfor.

Lokalet bliver med ét forvandlet. Væk er paneldeltagerne, borde og stole er faldet til jorden, nogle gemmer sig bag bordene og andre forsvinder ud i bagrummet eller løber helt ud af bagdøren og væk.

Selv rejser jeg mig op fra stolen, ser ikke noget oplagt tilflugtssted og bliver stående og kan ikke andet og tænker iøvrigt, at naturligvis vil politiet imødegå, hvad jeg opfattede som et angreb på mødet i almindelighed og på Lars Vilks i særdeleshed.

Der er stille i lokalet. Alle lytter med "det store øre". Hvad nu? Efter nogle minutter åbnes døren ud til entreen og en arm viser sig med en pistol, der rækker i vejret. Jeg konkluderer, at det må være "en ven".

Personen – en civilklædt betjent – løber humpende igennem lokalet og ud til bagrummet, sandsynligvis for at forsikre sig om, at mødets hovedperson Lars Vilks var bragt i sikkerhed. Personen humper tilbage gennem lokalet. Efter nogle minutter gentager forløbet sig, stadig uden at vi som tilhørere er blevet orienteret om selve hændelsen.

Først efter ca. 20 minutter kommer en fuldt udstyret politibetjent tilstede for at give en orientering. Betjenten beretter, at politiet nu er massivt tilstede i området, at vi bør informere vor nærmeste familie og at vi må belave os på at skulle blive i lokalerne i et ukendt antal timer.

Lidt før kl. 18 bliver jeg sammen med de øvrige mødedeltagere og implicerede kørt til politistation Bellahøj, hvor alle efter tur afgiver vidneforklaring. Omkring midnat bliver jeg kørt hjem af politiet.

Et lovligt offentligt møde blev på brutal vis afbrudt uden, at jeg som "robust borger" (eller politiet) kunne forhindre det. Alle implicerede i mødet var i livsfare. Myndighedernes indsats havde tilsyneladende alene til formål at beskytte Lars Vilks. Det lykkedes, men gerningsmanden undslap efter at have ombragt en mødedeltager og såret to betjente.

Politiets (PET's) risikovurdering af mødet omfattede øjensynligt alene den indre sikkerhed i selve mødelokalet – hvor det handlede om sikkerheden for Lars Vilks. En medvirkende årsag til, at jeg blev stående var, at jeg på det tidspunkt var overbevist om, at politiet også havde haft fokus på mødets gennemførelse ved at placere politi rundt om bygningen. Deri tog jeg fejl. Konsekvensen af PET's risikovurdering og politiets opfølgning blev, at gerningsmanden kunne forlade Krudttønden og fortsætte sin morderiske færd.

Havde sikkerheden om mødet i Krudttønden været begrænset til den indre sikkerhed, så var myndighedernes samlede reaktion efter den kyniske voldshandling derimod omfattende. I første omgang operativt ved et forhøjet sikkerhedsniveau i byen. Dernæst ved regeringens udspil "Et stærkt værn mod terrorisme", der var tiltænkt at være en politisk opfølgning på terroren i Paris den 7. januar og med knap 1 mia. kr. i halen. Den 19. marts redegjorde justitsministeriet på et pressemøde for yderligere 11 konkrete tiltag. Politiet skal her-og-nu tilføres 130 mill. Kr. En politirapport om hændelserne blev offentliggjort den 6. maj og det forhøjede terrorberedskab efter angrebene 14. og 15. februar 2015 skal fastholdes til 1. september 2015.

Men fra hvilket udgigstårn skal hændelsen og den samlede indsats vurderes? Politiets? Justitsministeriets? Tilhørernes? Det jødiske samfund? Eller bør det først og fremmest være en helt uvildig og uafhængig nedsat kommission med fokus på samfundsbeskyttelse nu og i fremtiden, der bør vurdere hele forløbet?

Den robuste borgers kultur

Weekenden før hændelsen i Krudttønden havde jeg i regi af Beredskabsforbundet forberedt mig på at undervise i, hvad den robuste borger indebærer.

Som robust borger står jeg inde for nogle kerneværdier med demokrati og ytringsfrihed som noget helt basalt.

På billedet Inna Shevchenko, leder af feministgruppen FEMEN. Foto leveret af Niels Johan Juhl-Nielsen

Men identifikationen af risici og sårbarhed vil altid udfordre den robuste borger, hvor denne end måtte befinde sig. Ikke kun i form af enkeltstående fænomener (fare for faldulykker og brand i eget hjem, ulykker i trafik mv.), men også som noget, der har med en hel kultur at gøre, måske noget strukturelt, måske systemisk.

Efter skyderiet i Krudttønden er det f.eks. vigtigt at forstå, hvordan en sådan hændelse kunne ske. Hvem var gerningsmanden og hvad var gerningsmandens baggrund? Foreligger et motiv? Det er spørgsmål, der af den robuste borger må stilles og svar, der må gives for efterfølgende at kunne forebygge på alle de niveauer, det måtte være nødvendigt.

I dag ved vi, at gerningsmanden ikke var integreret i det omgivende samfund, at han levede sit liv i en ghetto-tilværelse, hvor bolig, kriminalitet og fundamentalistisk re-

ligiøsitet gik op i en højere helhed, og hvor gerningsmanden her var udsat for at blive opsøgt af et ekstremistisk miljø.

Analyser og problematikker, som naturligt optager den robuste borger. Men optager det nødvendigvis den samfundsborger, som – under særlige omstændigheder - stiller sig frivilligt til rådighed for en ren afhjælpende indsats?

I gerningsmandens søgen efter identitet og ståsted i samfundet, havde samfundet ikke tilstrækkelige ressourcer afsat til at favne dels gerningsmandens miljø i almindelighed, dels "den vrede unge mand" i særdeleshed. Ja, ved sit fængselsophold og ved en prøveløsladelse - udenom PET - bidrog samfundet på en vis måde indirekte ved at undlade at sikre gerningsmanden den generelle bistand i forbindelse med udslusningen fra fængslet selv til udåden. Altsammen overvejelser den robuste borger gør sig.

På billedet den franske Ambassadør, Francois Zimeray. Foto: Niels Johan Juhl-Nielsen

Robust verdensborger i en sårbar verden

I dag er det fortsat ikke muligt at sikre sig helt mod uønskede risici og hændelser. Skyderiet i “det lykkelige” og attraktive København var et godt eksempel på, hvad der kan ske. Også Danmark er under påvirkning af globalisering på godt og ondt. Mere end nogensinde er samfundsborgere eller verdensborgere i dag pressede, hvad der iøvrigt også gælder samfundsinstitutionerne og demokratiet.

I en sådan global foranderlig verden vil princippet om livslang læring overalt have stor betydning. Ikke mindst ved det gode eksempel i forhold til vore børn og unge mennesker. Civilsamfundets livslange søgen efter kundskaber kan udgøre et bidrag til udviklingen af fremtidens globale samfund.

Verden har idag et påtrængende behov for en ny kundskabsopbygning, ikke mindst den, der er udfoldet i det friheds- eller ytringsrum, som kunstneren, modstandsmanden/frihedskæmperen og videnskabsmanden er fortrolig med, og - på forskellig vis - finder næring i. Dette rum er forbundet med legen, med en fabuleringen og kreativitet og er i princippet helt uden grænser.

For den robuste samfundsborger er ytringsfriheden også af vital betydning. Det er den ikke kun under henvisning til menneskerettighederne, så mennesket frit kan bidrage til det fælles med en mangfoldighed, byggende på respekt og værdighed og naturligvis også under udøvelse af pli. Men også fordi den nuværende generation ikke på forhånd bør stille menneskeheden begrænsninger i vejen, når det gælder kommende generationers livsudfoldelse.

Med de udfordringer civilisationen står overfor (klima-udfordringer, knappe ressourcer, ulighed, folkevandringer, overvågning, vandmangel mv.), bliver der brug for alle gode initiativer, der kan bistå i de mange omstillings-

processer, der i dag fremstår helt uomgængelige. Den fysiske infrastruktur (vand, energi, fødevarer, transport mv.), men også den mentale infrastruktur må i fremtiden baseres på en tænkning og et design, hvor forebyggelse er medtænkt.

Derfor er Robust Borger uddannelsen vigtig, ikke kun for at udvikle en personlig risikokultur, men også for at beskytte og udvikle fællesskabet i samfundet.

Fra det globale niveau og ned til det tætte, lokale community-netværk er udfordringerne fra fremtiden sat på dagsordenen, f.eks. i regi af FN.

Men mens civilsamfundet og dets robuste borgere - ud fra et helhedssyn og på tværs af sektorer - kan bidrage forebyggende på omstillingen til et robust samfund, så kan en tilbunds gående, uvildig og uafhængig undersøgelse af hændelserne den 14.-15. februar alene gennemføres på grundlag af politikernes beslutning. Som et ikke ubetydeligt bidrag til det robuste samfund.

Afslutningsvis, med Václav Havels citat, peger Niels Johan Juhl-Nielsen på et mere generelt problem verden gennemlever i disse år.

“Jeg tror, at hvis noget skal forandre sig til det bedre, så må noget forandre sig først og fremmest i den menneskelige bevidsthed, i selve det nutidige menneskes humanitet; mennesket må på en eller anden måde komme til sig selv; det må befri sig for den skrækelige involvering i alle det totalitæres åbenbare og skjulte mekanismer, fra konsum over repression og reklame til tv-manipulation; det må gøre oprør mod rollen som magtesløs del af en gigantisk maskine, der styrer gud ved hvor hen; det må atter i sig selv finde en dybere ansvarlighed over for noget højere end det selv.” (Václav Havel, Fjernforhør, 1991: p. 21-22)

Niels Johan Juhl-Nielsen (f. 1949)

Seniorrådgiver, Nordic Advisory Team, 2015- ; Seniorrådgiver, PRIMO Danmark, 2013-14; Seniorrådgiver, Københavns Brandvæsen, 2012-2013; Text writer, PMR-Brugergruppen, 2011; Special advisor, Nordic Advisory Team, 2007-2010; Sektionsleder, Københavns Brandvæsen, 1997-2007; Udviklingskonsulent, Overborgmesteren, Københavns Kommune, 1994-97; Økonomi- og planlægningsmedarbejder, Ballerup Kommune, 1991-1994; Fuldmægtig, Ribe Amtsråd, 1988-1991; Klasselærer, Michaelskolen, 1981-1988; Pædagogisk leder, Vidarskolen, 1978-79. Uddannelse: Master i Socialt Entreprenørskab, Roskilde Universitetscenter, 2010; Cand.scient.adm., Roskilde Universitetscenter, 1988; Højskolen for Opdragelseskunst, Audonicon, Skanderborg, 1981; Kultursociologi (bifag), Københavns Universitet, 1974. Frivillige civilsamfundsaktiviteter: Formand for PMR-Brugerne (PMR: Professionel Mobile Radio), 1997-2012; Mellempolitisk Samvirke, Rådet, 1999- ; Ingeniørforeningen (faggruppe RISK), 2001- ; FN forbundet, bestyrelse/repræsentantskab, 2010-;